

туризмін дамытады. Ауыл туризмін кешенді өркендету үшін барлық тартымды бағыттарды туристер үшін рекрециялық дамытуымыз керек.

Қазақстан Республикасының Үкіметі елдің туристік саласын дамытудың 2023 жылға дейінгі жаңа Тұжырымдамасында атап көрсеткендей туризм секторына мемлекеттік қолдауды күшейту, Қазақстанның өңірлері мен ауылдық аудандарын дамытуға үлес қосу, оның ішінде инженерлік-көліктік және туристік инфрақұрылымды, мемлекеттік шекара арқылы өткізу пунктерінің инфрақұрылымын дамыту қажет.

Қорыта айтқанда аумақтарды тұрақты дамыту, қаржылық жағдайды жақсарту үшін ауылшаруашылық тауар өндірушілерінің жағдайы мен олардың материалдық-техникалық базасы, ауыл тұрғындарының жұмыспен қамтылуы мен өмір сүру деңгейінің жоғарылауы және ауылдық жерлердің үлкен туристік әлеуетін жүйелеу үшін инвестициялық төлқұжаттар сауатты жасалуы керектігі бүгінгі күннің ең өзекті мәселесі болғаны анық.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Үкіметінің елдің туристік саласын дамытудың 2023 жылға дейінгі Тұжырымдамасы. 30 маусым 2017 ж.
2. Житкоблинова О.В. Государственное управление развитием туристского сектора экономики Казахстана. 2014 г. -128 с.
3. Абиева К.Ж; Жанатов Э.Ш. Қазақстандағы туризм дамуының инновациялық перспективалары. Мақала.-2019ж.-4 бет.
4. С.Сидеғалиев. Исатай ауданы: Шежіре. 2018 ж.-512 бет.

Teric C.K., Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті, қаржы, логистика және цифрлық технологиялар факультеті, Ф-18-1к тобы, студент
(*Ғылыми жетекші –аға оқытушы/магистр Майкенова А.Е*)

ПАНДЕМИЯ КЕЗІНДЕ ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ ДАМЫТУДЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Экономикалық өсуді ынталандыру кез-келген елдің экономикалық саясатының маңызды міндеттерінің бірі болып табылады, өйткені экономикалық өсу халықтың әл-ауқатын арттыруға ықпал етеді. Шағын және орта бизнес экономикалық өсу факторларының бірі болып табылады. Шағын және орта бизнестің рөлі аса өткір экономикалық және әлеуметтік міндеттерді шешуде таптырмас құрал. Шағын және орта бизнес мемлекет тарапынан айтарлықтай шығындарды талап етпей, «салауатты» бәсекелестік ортаны қалыптастыруға, нарықтық тепе-теңдікті орнатуға, жаңа жұмыс орындарын құруға, орта таптың қалыптасуына, халықтың әртүрлі қажеттіліктерін қанағаттандыруға ықпал етеді, бұл сайып келгенде тұрақты экономикалық өсуді қамтамасыз етуге әкеледі.

Ұлттық экономиканы дамыту жүйесінің әлемдік тәжірибесі көрсетіп отырғандай, шағын және орта бизнестің даму деңгейі экономиканың әртүрлі салаларында бәсекелестік ортаны қалыптастыру процесіне әсер етеді, нарықты отандық тауарлармен және қызметтермен толтыруға ықпал етеді. Дамыған елдерде халықтың шағын және орта бизнес саласына көбірек тартылуы оны қоғамның аса маңызды әлеуметтік-экономикалық проблемаларын шешу мақсатында экономиканы дамытудың негізі ретінде айқындайды. Мемлекеттің экономикалық саясатын іске асыру процесінде шағын және орта бизнесті мемлекеттік қолдау әдістерін ұтымды пайдалану аса маңызды құрал болып табылады.

Қазақстанда кәсіпкерлік қызметті дамытуды қолдауды мынадай негізгі бағыттар бойынша жүзеге асырады:

1. Шағын және орта бизнес пен кәсіпкерлік субъектілерінің мемлекеттік қаржылық, статистикалық, материалдық-техникалық және ақпараттық ресурстарды, сондай-ақ ғылыми-техникалық әзірлемелер мен технологияларды пайдалануына жеңілдікті жағдайлар жасау;
2. Шағын кәсіпкерлік субъектілерін мемлекеттік тіркеудің оңайлатылған тәртібін белгілеу, олардың қызметін лицензиялау, олардың өнімдерін сертификаттау;
3. Шағын және орта кәсіпкерлікті қолдау және дамыту үшін ішкі, сондай-ақ шетелдік инвестицияларды тарту және пайдалану жүйесін дамыту;
4. Индустриялық, инновациялық, экспортқа бағдарланған және импортты алмастыратын өндіріс саласындағы ШОБ субъектілерінің қызметін мемлекеттік кредиттеуді және субсидиялауды дамыту;

5. Қаржы көздерін айқындай отырып, шағын кәсіпкерлік субъектілерінің қызметін кредиттеудің, инвестициялаудың арнайы бағдарламаларын қабылдау;

6. Өнімді өндіруге, жұмыстарды орындауға, қызметтерді көрсетуге мемлекеттік сатып алуды орналастыру кезінде шағын және орта кәсіпкерлік субъектілері үшін преференциялар беру;

7. Шетелдік әріптестермен сауда, ғылыми-техникалық, өндірістік және өзге де байланыстарды дамытуды қоса алғанда, шағын кәсіпкерлік субъектілерінің сыртқы экономикалық қызметін қолдау;

8. Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілері үшін кадрлар даярлауды, қайта даярлауды және біліктілігін арттыруды ұйымдастыру және т.б. [1].

Коронавирустық пандемиямен байланысты елдегі және әлемдегі төтенше жағдай кезінде. Қазақстан Республикасының Үкіметі төтенше жағдай кезінде кәсіпкерлер үшін преференциялар тағайындады. Республикалық бюджеттен Жұмыспен қамтудың Жол картасын іске асыруға 300 млрд теңге бөлінді, олар жағдайды тұрақтандыру және жаппай жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету үшін өңірлерге бағытталды.

Үкіметтің бірінші қаулысы. Шешім қабылданды:

1. 2020 жылғы 1 қазанға дейін әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларын сату және импорттау бойынша айналымдар жасалған кезде ҚҚС ставкасы 8% мөлшерінде белгіленсін (олар 19).

2. 2020 жылғы 31 желтоқсанға дейін Қазақстан Республикасының аумағында экспортқа өткізілетін бензин (авиациялықты қоспағанда), дизель отыны бойынша акцизделетін тауарларды өндірушілер акциздер төлеуден босатылсын.

3. Туризм, қоғамдық тамақтану және қонақ үй қызметтері саласында кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру кезінде пайдаланылатын салық салу объектілері бойынша заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлердің мүлкіне салынатын салықтан 2020 жылға босатылсын.

Шағын орта бизнес үшін:

- барлық салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер, сондай-ақ әлеуметтік төлемдер бойынша төлеу мерзімі 2020 жылғы 1 маусымға дейін кейінге қалдырылсын;

- тәуекел дәрежесі жоғары салық төлеушілерді қоспағанда, борышкер салық төлеушілердің мүлкіне тыйым салуды қолдану 2020 жылғы 1 маусымға дейін тоқтатыла тұрсын;

- тәуекел дәрежесі жоғары салық төлеушілерді қоспағанда, төтенше жағдай кезеңінде туындайтын камералдық бақылау нәтижелері бойынша салық органдары анықтаған бұзушылықтарды жою туралы хабарламаларды орындау мерзімдері 2020 жылғы 1 маусымға дейін ұзартылсын;

- төтенше жағдай кезеңінде мемлекеттік кіріс органдары жүзеге асыратын тексерулерді жүргізу мерзімдерінің ағымын тоқтата тұруға, бұл ретте тоқтата тұру мерзімі тексеру мерзіміне қосылмайды.

2020 жылға босатылды :

- ірі сауда объектілері, сауда-ойын-сауық орталықтары, кинозалдар, театрлар, көрмелер, дене шынықтыру-сауықтыру және спорт құрылыстары бойынша ЖК мен заңды тұлғалардың мүлік салығын төлеуден босатылады;

- ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге жер салығынан ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілер.

- жоғарыда аталған салық төлеушілердің санаттары үшін 2020 жылдың 15 тамызына дейін салықтың барлық түрлері бойынша мерзімінде орындалмаған салық міндеттемелері бойынша өсімпұл есептеу тоқтатылды және салық есептілігі мерзімі 3 тоқсанға ауыстырылды.

- салықтардың және басқа да міндетті төлемдердің, әлеуметтік төлемдердің барлық түрлерін төлеу бойынша мерзімін кейінге қалдыру ұсынылды; - өсімпұлды есептеу, шығыс операцияларын тоқтата тұру, мүлікке билік етуді шектеу бойынша шаралар қабылдау және салықтық және кедендік берешекті, әлеуметтік төлемдер бойынша берешекті мәжбүрлеп өндіріп алу шаралары (тәуекел дәрежесі жоғары салық төлеушілерді қоспағанда) тоқтатылды);

- 15.03.2020 ж. - 15.04.2020 ж. аралығында жіберілген камералдық бақылау нәтижелері бойынша хабарламаларды орындау мерзімі ұзартылды (тәуекел дәрежесі жоғары салық төлеушілерді қоспағанда);

- салықтық тексеру мерзімінің өтуі тоқтатылды.

Үкіметтің екінші қаулысы.

2020 жылға ірі сауда объектілері, сауда-ойын-сауық орталықтары, кинозалдар, театрлар, көрмелер мен дене шынықтыру-сауықтыру және спорт құрылыстары бойынша заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлер мүлік салығынан босатылсын. Сондай-ақ осы салық төлеушілер үшін барлық салықтар бойынша мерзімінде орындалмаған салық міндеттемелері бойынша өсімпұл есептеуді 2020

жылғы 15 тамызға дейін тоқтата тұрсын және салық есептілігін тапсыру мерзімін 2020 жылғы 3 тоқсанға ауыстырсын.

2020 жылға ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілер ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер бойынша жер салығынан босатылсын. Сондай-ақ осы салық төлеушілер үшін барлық салықтар бойынша мерзімінде орындалмаған салық міндеттемелері бойынша өсімпұл есептеуді 2020 жылғы 15 тамызға дейін тоқтата тұрсын және салық есептілігін тапсыру мерзімін 2020 жылғы 3 тоқсанға ауыстырсын.

2020 жылға жалпы белгіленген салық салу режимінде жұмыс істейтін жеке кәсіпкерлер жеке табыс салығынан босатылсын.

Үкіметтің Үшінші қаулысы.

Бірқатар салық төлеушілер еңбекақы төлеу қорынан салықтар мен басқа да төлемдерден босатылады, оның үстіне жеке практикамен айналысатын адамдар мен ШОБ жарты жылға - 2020 жылғы 1 сәуір мен 1 қазан аралығында, ірі бизнес 3 айға - 2020 жылғы 1 сәуір мен 1 шілде аралығында босатылады. Бірақ тек белгілі бір қызмет түрлері үшін, мысалы:

- дәріханалар мен тамақ өнімдерін, сусындар мен темекі бұйымдарын бөлшек саудадан басқа бөлшек сауда;

- қонақ үйлер, мейрамханалар, азық-түлік жеткізу;

- меншікті немесе жалға алынған жылжымайтын мүлікті жалға алу және басқару (сауда желілері және стационарлық сауда объектілері, меншікті жылжымайтын мүлікті жалға алу және басқару, дәріханаларды және тамақ өнімдерімен, сусындармен және Темекі бұйымдарымен бөлшек сауданы қоспағанда, коммерциялық үй-жайларды жалға беру (сауда-ойын-сауық орталықтары, сауда объектілері); және т. б.

Қаржылық қолдау көрсетілді.

1. Төтенше жағдай салдарынан зардап шеккен ШОБ-ты 600 млрд теңгеге жеңілдікпен несиелендірудің жаңа бағдарламасын іске асыру. Кредиттер айналым қаражатын толықтыруға 8% мөлшерлеме бойынша 1 жылға дейінгі кредит беру мерзімімен берілетін болады;

2. Ірі қара мал мен асыл тұқымды балапандарды қамтитын АӨК биологиялық активтерінің импортына ҚҚС салынбайды;

3. Ауыл шаруашылығы өндірушілері үшін дизель отынының бағасын литріне 165 теңгеге дейін немесе нарықтық бағадан 15% - ға арзандату;

4. Отандық ауыл шаруашылығы және қайта өңдеу кәсіпорындарынан кем дегенде 6 ай бұрын өнімді кепілді сатып алу тетігі;

5. Тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді отандық өндірушілерден 90% - дан кем емес көлемде сатып алу [2].

Тұңғыш Президент өзінің «Бизнеске арналған 100 идея» атты Жолдауында «Шағын және орта бизнес – әлемнің дамыған 30 елінің қатарына кірудің кілті» екенін атап өтті. Сондай-ақ, ол ХХІ ғасырда Қазақстанды индустриялық және әлеуметтік жаңғыртудың басты құралы шағын және орта бизнесті дамыту болып табылатынын атап өтті. Әлемнің дамыған елдерінің экономикаларында оның үлесіне жиынтық ұлттық өнімнің жалпы көлемінің жартысына дейін және одан да көп бөлігі тиесілі. Германияда ШОБ саласында елдің еңбекке қабілетті халқының 60% - ы, Ұлыбританияда – 48% – ы, Жапония мен Италияда-70% - дан астамы, ал Қазақстанда-шамамен 25% - ы жұмыс істейді. Соңғы төрт жылда осы сектордың өнім көлемі 1,6 есеге өсіп, 8,3 миллиард теңгеден асқанын ескерсек, бұл қазірдің өзінде жетістік болып табылады.

Мемлекет басшысы атап өткендей, шағын бизнес ұрпақтан-ұрпаққа берілетін отбасылық дәстүрге айналуы тиіс. «Жаһандық рейтингке сәйкес Қазақстан бизнес жүргізу үшін ең қолайлы жағдай жасалған елдер тобына кіреді және біз бұл үрдісті өрістетуге тиіспіз. 2050 жылға қарай шағын және орта бизнес Қазақстанның ЖІӨ көлемінің кемінде 50% өндіретін болады»[3].

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың мемлекеттік бағдарламасы (ҮИИДМБ) шеңберінде пайдалануға берілген инвестициялық жобалардың тұсаукесеріне арналған 2013 жылғы желтоқсандағы Жалпыұлттық телекөпір кезінде ісін жаңа бастаған кәсіпкерлерге перспективалы қызмет салаларын таңдау тұрғысынан қолдау көрсету қажеттігін атап өтті. Бүгінде біздің қоғамда сұранысқа ие бизнес-идеяларды қамтитын «Әрбір қазақстандық үшін шағын бизнестің 100 қарапайым түрі» ісін жаңа бастаған бизнесмендерге арналған жолкөрсеткішті дайындау тапсырылды. Бүгінде Қазақстанда 500 мыңнан астам көп балалы ана, 600 мыңнан астам мүгедек, 570 мыңға жуық студент және 1,7 миллионға жуық зейнеткер бар.

Жалпы, мүмкіндігі шектеулі жандарды қолдау-үлкен іс. Бұл әрбір министрлік үшін міндет және менің барлық ірі, орта және шағын компанияларға өтінішім", - деп атап өтті Мемлекет басшысы[4].

Әдебиет:

1. Джусибалиева А. К. Макроэкономика: Оқу құралы – Астана: Қазату. С. Сейфуллин, 2012.
2. "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық Кәсіпкерлер палатасы, "шағын және орта бизнесті қолдау туралы" <https://atameken.kz/ru/news/35594-o-podderzhke-malogo-i-srednego-biznesa>.
3. Тұңғыш Президент Жолдауы, "Бизнесе арналған 100 идея" бағдарламасы <https://prz.enbek.gov.kz/ru/100idea>
4. "Шағын бизнеске арналған 100 жоба" анықтамалығы <https://atameken.kz/ru/news/3564-3564>

Утешев Б. Карагандинская академия МВД РК им.Б.Бейсенова, Факультет послевузовского образования, магистрант
(*Научный руководитель — к.ю.н., доцент Сейтжанов О.Т.*)

ОБЗОР ИЗМЕНЕНИЙ УГОЛОВНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ОБ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ИЗНАСИЛОВАНИЕ.

К числу одних из самых гнусных злодеяний можно отнести изнасилование, и законодателем предусмотрена ответственность за его совершение. При этом дифференциация ответственности в Уголовном кодексе РК редакции 2014 года начиналась от средней тяжести за совершения простого состава деяния до особо тяжкого за свершение квалифицированных составов данного деяния.

Статистика последних лет показала рост преступлений, связанных с изнасилованием, в том числе в отношении несовершеннолетних. На этом фоне образовалось облако негативного общественного мнения о недостаточности уголовной политики по вопросу ответственности за совершение подобных деяний.

С учетом изложенных обстоятельств законодательными органами проведена реформа норм об ответственности за изнасилование, в которой можно выделить два основных направления, это:

- усиление ответственности;
- внедрение квалифицирующих признаков.

Ниже мы представляем краткий обзор произошедших изменений в тексте ст.120 «Изнасилование» УК РК.

Так, в 2019 году в обсуждаемую норму были внесены следующие изменения:

в части третьей исключены пункты 3) и 5) абзаца первого;

в абзаце втором исключены слова ", а в случаях, предусмотренных пунктом 5), с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью";

статья дополнена частью 3-1 следующего содержания: «3-1. Деяния, предусмотренные частями первой, второй или третьей настоящей статьи, если они:

1) совершены в отношении заведомо несовершеннолетней;

2) совершены в отношении несовершеннолетней родителем, отчимом, педагогом либо иным лицом, на которое законом Республики Казахстан возложены обязанности по ее воспитанию, – наказываются лишением свободы на срок от двенадцати до семнадцати лет с пожизненным лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.»;

в абзаце втором части четвертой слово "пятнадцати" заменено словом "семнадцати". [1]

В конце того же 2019 годы статья 120 УК РК претерпела следующие изменения:

абзац второй части первой изложен в следующей редакции: "наказывается лишением свободы на срок от пяти до восьми лет.";

Вторая часть статьи изложена в следующей редакции:

«2. Изнасилование:

1) совершенное группой лиц, группой лиц по предварительному сговору;

2) соединенное с угрозой убийством, а также совершенное с особой жестокостью по отношению к потерпевшей или к другим лицам;

3) повлекшее заражение потерпевшей венерическим заболеванием;

4) совершенное неоднократно;